



מספר הקורס: 1040401-0

שם הקורס בעברית: ערבית פעילה

שם הקורס באנגלית: **Active Arabic: Interactive Study**

שם המרצה: ד"ר מיכל לוי

שנה"ל: תש"ף

שם תוכנית הלימודים: התכנית ללימודי המזרח התיכון והאסלאם

משך והיקף הקורס: שנתי, 4 ש"ס בכל סמסטר

מבנה/סיווג הקורס: שיעור

נקודות זכות אקדמיות: 4 נ"ז

דרישות קדם: ללא דרישות קדם

מועד שעות הקבלה:

סמסטר א: יום ראשון: 12.00-13.00; יום רביעי: 10.00-11.00; יום חמישי: 15.00-16.00.

סמסטר ב: יום ראשון: 12.00-13.00; יום שני: 14.30-15.30; יום רביעי: 10.00-11.00.

פרטי קשר של המרצה: michall@shalem.ac.il

מטרות הקורס:

לאפשר לסטודנטים ליישם באופן פעיל, בהנחייתה ובהכוונתה של המרצה, את הידע הנרכש בקורס המקביל "ערבית ספרותית אינטנסיבית א" בתחומי הקריאה, הכתיבה והדיבור (הדיבור בערבית ספרותית).

תיאור הקורס

הקורס שלנו שואף להתמודד עם הבעיות השכיחות ברכישת השפה הערבית באמצעות הכלים והשיטות האלה:

1. במקום להתרכז בכללי דקדוק על פי הגישה הדדוקטיבית, יושם דגש על "צלילה לתוך המים הקרים" של קריאה ודיבור (יודגש: דיבור של **פצחא**) וכמו כן לימוד אינדוקטיבי של האלגוריתמים היסודיים של השפה באופן בלתי ישיר באמצעות מפגש חוזר ונשנה עם דוגמאות או המחשות פרטיות של הכלל. בדרך זו הסטודנט ישאב באופן עצמאי את הכלל מהפרטים ובכך (א) יבין יותר לעומק את משמעותו; (ב) ייהנה הנאה אינטלקטואלית מתגליתו – אליה הגיע באמצעות **תהליך שכלי מורכב** – ולכן יזכור את הכלל, שבתור הישג אישי לאחר יגיעה שכלית מתמשכת נהיה גם יקר בעיניו; (ג) וייכנס כבר

בהתחלת הסמסטר לעובי הקורה של השפה עצמה ולא יתעכב חודשים על חוקים יבשים נטולי הקשר. רק אחרי שהסטודנטים יסיקו לבד מסקנות "מבניות" שונות על בסיס החשיפה שלהם לטקסטים ולשידורים – וכתוצאה מן המסע ומן המעש הלשוני המתמיד בהנחיית המתרגל – מסקנות מעורפלות אלה תאושרנה עבורם ותובאנה לפניהם בניסוחן ה"רשמי". בדרך זו התקווה היא שתלמידינו ילמדו את השפה הערבית, לא עליה.

2. הערבית הספרותית אינה שפה מתה; היא חיה וקיימת ובוועטת, ומשתמשים בה ואף מדברים אותה באין-ספור מסגרות והזדמנויות. אך גם אם לא היה הדבר כך, בכל זאת חיוני שהסטודנט יתאמץ לדבר את הערבית הספרותית כחלק מתהליך הלימוד, כיוון שהשימוש הפעיל בשפה משפר לאין ערוך גם את ההבנה הסבילה שלה. על כן, הגישה שתנחה את הלימודים היא אל-פצחא אל-פעליה או אל-פצחא אל-איג'אביה ("הערבית הספרותית המעשית/הפעילה"). מהשיעורים הראשונים גם המתרגל וגם התלמידים ידברו וינהלו חלק גדל והולך של הקורס בערבית ספרותית, עם זילופים של אל-ערביה אל-וסטא ("הערבית האמצעית", בין ספרותית למדוברת). התלמידים ישמעו את הדיבור של המתרגל – ושל גורמים רבים אחרים באמצעי תקשורת מגוונים – ויתבטאו בעצמם כמיטב יכולתם.

3. אוצר מילים שהולך ומתרחב במהירות – הצורך המרכזי ביותר בלימוד הערבית אך למרות זאת ההיבט המוזנח ביותר בהוראת שפה זו עד היום, מושג באמצעות השיטה הסימביוטית הבאה: המילים החדשות שבהן נתקל הסטודנט במסגרת לימודיו, הקריאה או השיחה, חייבות להיות "מתוגברות" ו"להירתח" ולהיחרט בזיכרונו באמצעות לימוד מסורתי בעל-פה או שינון בתכוף לחשיפה הראשונה; ומילים שנרכשו באמצעות הלימוד בעל-פה או השינון חייבות לקבל תגבורת באמצעות שימוש בהקשר טקסטואלי או ורבלי.

תפישות, שיטות ואמצעים אלה יעזרו לסטודנט החרוץ להגיע לרמה גבוהה יחסית של קריאה ודיבור עד סיום הסמסטר הראשון. במהלך סמסטר זה יושם בכל זאת דגש על כמה כלים דדוקטיביים, כגון לימוד קפדני של עשרת הבניינים ומשמעויותיהם, דרכי הגזירה של שמות עצם, שמות תואר וכדומה משורשים, ועוד. ינוצל גם היתרון האטימולוגי הטבעי של דוברי שפה שמית אחרת – העברית – בלימוד הערבית.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

- הגשת 22 בחני אוצר מילים, לפחות (מתוך 26 בחנים שיינתנו במהלך הקורס): במסגרת השיעור יינתן אחת לשבוע בוחן על אוצר מילים (25-30 מילים). לא יינתן מועד ב' לבחנים להוציא במקרה של מילואים ומקרים חריגים מאד שיישקלו באופן פרטני. הבחנים ייבדקו ויתוקנו, אך לא יינתן עליהם ציון. עם זאת, אי הגשת 22 בחנים לפחות, תוריד מן הציון הסופי בקורס. (שתי נקודות על כל בוחן שלא יוגש)
- בחני מחצית סמסטר: 20% (עבור כל בוחן, בסמסטר א ובסמסטר ב)
- מבחן מחצית: 30% (תנאי מעבר לסמסטר ב': ציון 60 לפחות במבחן המחצית)
- מבחן סופי: 50%

ציון עובר בקורס: 60

פירוט השיעורים

שיעור 1-2	المفردات: الضمائر المنفصلة حروف الهجاء مع الحركات ، حروف المد سورة الفاتحة
שיעורים 3-4	المفردات: الفعل الماضي الصحيح السالم والمهموز (الجزء الأول) أركان الإسلام للأطفال
שיעור 5-6	المفردات: عائلة النبي (أ) النبي محمد سورة الناس
שיעורים 7-8	المفردات: عائلة النبي (ب)

أغنية أمي	
المفردات: الفعل الماضي الصحيح السالم والمهموز (الجزء الثاني) سورة الإخلاص	شיעורים 10 - 9
المفردات: مأكولات ومشروبات (أ) سارة الكسولة أغنية: بسم الله	شיעורים 12 - 11
المفردات: مأكولات ومشروبات (ب) سورة القدر	شיעורים 13 - 14
المفردات: أفعال على وزن فعّل الماضي + المضارع (الغائب) استخدام المعجم (أ) دار للإيجار	شיעורים 15 - 16
المفردات: جسم الانسان (أ) استخدام المعجم (ب) الديك الذكي سورة الكافرون	شיעורים 17 - 18

<p>المفردات: جسم الانسان (ب) من هي الموناليزا؟ النصّ: سلمى والشيطان</p>	<p>שיעורים 19 - 20</p>
<p>المفردات: ألبيسة وألوان (أ) النصّ: الوصايا العشر فيروز: أعطني الناي وغن (أ)</p>	<p>שיעורים 21 - 22</p>
<p>المفردات: ألبيسة وألوان (ب) فيروز: أعطني الناي وغن (ب) الشجرة المعطاءة</p>	<p>שיעורים 23 - 24</p>
<p>المفردات: أدوات الربط (أ) جبران خليل جبران: الحب أغنية: المدرسة كل يوم</p>	<p>שיעורים 25 - 26</p>
<p>المفردات: أدوات الربط (ب) سورة الزلزلة التقويم الهجري أغنية: ماما ردي عليّ</p>	<p>סמסטר ב: שיעור 27-28</p>

<p>المفردات: كمال مشتت البال (أ)</p> <p>سفر استر</p> <p>نزار قباني: حبّ أعمى</p>	<p>שילור 29-30</p>
<p>المفردات: كمال مشتت البال (ب)</p> <p>محمود درويش: أنا يوسف</p> <p>أنا عطشان (فيلم)</p>	<p>שילור 31-32</p>
<p>المفردات: صفات (أ)</p> <p>أنا يوسف (تكلمة)</p> <p>البطة الماهرة (فيلم)</p> <p>أغنية: كُنْ صديقي</p>	<p>שילור 33-34</p>
<p>المفردات: صفات (ب)</p> <p>محمود درويش: سجل أنا عربي</p> <p>هارون الرشيد</p>	<p>שילורים 35-36</p>
<p>المفردات: صفات (ج)</p> <p>محمود درويش: ريتا</p> <p>دار الحكمة</p>	<p>שילור 37-38</p>

<p>المفردات: صفات (د)</p> <p>نزار قباني – قارئة الفنجان</p> <p>ليلى الحمراء</p>	<p>שיעור 39-40</p>
<p>المفردات: في البيئة</p> <p>سورة يوسف</p> <p>قبة الصخرة</p>	<p>שיעור 41-42</p>
<p>المفردات: أفعال على وزن فاعل – الماضي والمضارع (الغائب)</p> <p>سورة يوسف</p> <p>جحا وابنه والحمار</p>	<p>שיעור 43-44</p>
<p>المفردات: في البيت (أ)</p> <p>سورة يوسف</p> <p>نزار قباني: مع الجريدة</p>	<p>שיעור 45-46</p>
<p>المفردات: في البيت (ب)</p> <p>سورة يوسف</p> <p>محمود درويش: سجّل أنا عربي</p>	<p>שיעור 47-48</p>
<p>المفردات: أفعال (أوزان 1-5)</p>	<p>שיעור 49-50</p>

<p>قصّة عُزَيْر (ب) كن منصفا يا سيدي القاضي (أ) سميح القاسم</p>	
<p>المفردات: أفعال (أوزان 6-10) كن منصفا يا سيدي القاضي (ب)</p>	<p>שיעור 51-52</p>

ביבליוגרפיה

وزارة التربية والتعليم، اللغة العربية لغتي الجميلة، مصر: القاهرة، بدون تأريخ.

<https://www.youtube.com/watch?v=3HqN6E0FFC4>

<https://www.youtube.com/watch?v=etX4iCcttC8> (قصص إسلامية للأطفال)

<https://www.youtube.com/watch?v=nzNpSnF8Ihw> (أناشيد تعليمية تربوية للأطفال)

https://www.youtube.com/watch?v=V_yDOMWMLfo&list=PLO2HAYaeH1fJMp8ukrkWU770j_yYQ0MH-z (تعاليم إسلامية للأطفال)

<https://www.youtube.com/watch?v=ZQP8tBpzVOs> (قصص أطفال قبل النوم)

<https://www.youtube.com/watch?v=VJ1rZB-PPFA> (برنامج المناهل)

<https://www.youtube.com/watch?v=YSehFJYoLNk&t=126s>

<https://www.youtube.com/watch?v=6M9tjUbgAhg> (كرتون إسلامي)